

Részecskefizika a Tornácos csárdában

Idén a domonyvölgyi rendezvény egy új színfolttal gazdagodott, a Tornácos csárdát belakta az MTA Atommagkutató Intézet, a debreceni **Atomki**. Fizikus barátaink sokrétű programot állítottak össze, ahol mindenki találhatott érdeklődéséhez illeszkedő műsorszámot. A többi helyszínen zajló vonzó programok persze erős konkurenciát jelentettek. A felkért tudósító sem tudott ellenállni a csábításoknak, emiatt több esetben csak belekóstolt a Tornácos csárdában zajló programba.

A rendezvény ötletgazdája az Atomki korábbi igazgatója **I. (Fülöp) Zsolt** volt, de a megvalósítás irányítása már a januárban hivatalba lépett utódjára, **II. (Dombrádi) Zsoltra** várt. Az intézetet 1954-ben alapították, és már működésének első éveiben világhírnévre tett szert a neutrínó létezését bizonyító kísérlettel. A közelmúltban pedig a hírportálok címlapjára került **Krasznahorkay Attila** csoportjának eredménye, amit egyes amerikai kutatók az ötödik alapvető kölcsönhatás létezésének bizonyítékaként interpretáltak. A csárda bejáratánál Krasznahorkay Attila poszttere előtt állva türelmesen magyarázta az érdeklődőknek felfedezése lényegét.

Nagyot tévedett azonban az, akiben az iskolai fizikaórák esetleg kellemetlen emlékeket ébresztenek, és emiatt elkerülte a Tornácos csárdát. Távrolról sem csupán fizikáról esett itt szó ezen a vasárnapon. Volt például film, színház, muzsika is – persze nem függetlenül a fizikától, a fizikusoktól. A film műfaját a „**MIAZMA, avagy az ördög köve**” című interaktív film és kalandjáték képviselte. Akinek az alkotók beszélgetése felkeltette az érdeklődését a produkció iránt, DVD-n hazavihette és azóta már biztosan több variációját is megnézte a történetnek. A debreceni Csokonai Színházban játszott „**A Magyar Faust**” című drámából részleteket láhattunk a színház kitűnő művészeinek előadásában. A főhős, Hatvani István, a XVIII. századi polihisztor, a debreceni Református Kollégium tanáraként sokat tett a korának megfelelő fizika oktatásáért. A zenei programról **Szalay András**, az Atomki alapító igazgatójának fia, a hajdani Panta Rhei együttes basszusgitárosa gondoskodott. Bemutatta saját fejlesztésű eljárását, amelynek segítségével az előre felvett kíséret a szólista tempójához tud igazodni. Zárásként **Sipos Attila** multimédiás produkciója ébresztett Jean Michel Jarre-os érzést a kitartó közönségben.

Természetesen fizikáról is sok – és érdekes – szó esett. Voltak kísérleti bemutatók, elhoztak egy ködkamrát is, a képernyőn a CERN-t ismertető videó futott, a tudományos érdeklődésű közönség **Lévai Géza** szimmetriákról szóló előadását is élvezhette. Az elméleti részecskefizikai kutatások mellett igen jelentős az Atomki tevékenysége a fizika alkalmazásai terén is. Ennek egy érdekes példájával ismertette meg a hallgatóságot **Braun Mihály**. A honvédség felderítő bűvárainak részvételével megvalósított expedíció a Retyezát hegység tavainak mélyéről felhozott üledékminták spektrometriai elemzésével a klímaváltozások történetéhez tudott értékes adatokat szolgáltatni. Az előadás nem nélkülözte az expedíciós élmények humoros felidézését sem.

Sokan hiányolták a Domonyvölgyben megszokott lovas programokat, különösen a fogathajtást. Ehelyett a Tornácos csárdában **Lovas Rezső**, az Atomki korábbi igazgatója az atombomba történetének kevésbé ismert részleteiről tartott izgalmas előadást.

A változatos programfolyam összeállításáért és magas színvonalú megvalósításáért elismerés és köszönet illeti az Atomki kutatóit. Reméljük, hogy ez a sikeres kezdeményezés követőkre talál és a Professzori Klub országos rendezvényein a jövőben is találkozunk majd hasonló intézményi bemutatkozással.

Pálfy Péter Pál

